

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกรชาวไทยภูเขา ในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ เกษตรกรชาวไทยภูเขาที่ได้รับการส่งเสริมปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 3 เผ่าได้แก่เผ่าม้ง ถั่วและกะเหรี่ยง จำนวน 7 หมู่บ้านมีจำนวนเกษตรกรทั้งสิ้น 128 คน (ครอบครัว) ตามรายชื่อของกรมประชาสงเคราะห์ และกรมพัฒนาที่ดิน ดังนี้ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา

ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนคน (ครอบครัว)
บ้านแม่เหาะ (ม้ง)	15
บ้านอมพายใต้ (ถั่ว)	20
บ้านอมพายเหนือ (ถั่ว)	10
บ้านธรรมชัย (ถั่ว)	13
บ้านแม่สวรรค์น้อย (กะเหรี่ยง)	30
บ้านแม่สวรรค์หลวง (กะเหรี่ยง)	15
บ้านแม่ริคป่าแก (กะเหรี่ยง)	25
รวม	128

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ที่มีผลต่อการส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกในเกษตรกรชาวไทยภูเขาบนพื้นที่สูง ได้แก่ ชนเผ่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ รายได้รวมของครอบครัว ขนาดแรงงานของครอบครัว การได้รับข่าวสาร การติดต่อข่าวสารกับเจ้าหน้าที่ การเข้าร่วมการฝึกอบรมกรรมสิทธิ์ในที่ดิน การทำไร่เลื่อนลอย การใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก การมีส่วนร่วมในการปลูกหญ้าแฝก วิธีการกำจัดวัชพืชในแปลงปลูกหญ้าแฝก

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่แบบสอบถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ ซึ่งสอบถามถึงปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการส่งเสริมปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกรชาวไทยภูเขา มีลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Close-ended question) และคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended question) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 คอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปด้านบุคคล ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เผ่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว แรงงานในการทำการเกษตร ฐานะทางสังคม สภาพของครอบครัว จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร เอกสารสิทธิ์ในที่ดิน กิจกรรมการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมา รายได้ทั้งหมดของครอบครัวในรอบปี ลักษณะการใช้พื้นที่ทำการเกษตร วิธีการกำจัดวัชพืชในแปลงปลูกหญ้าแฝก

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกของเกษตรกรชาวไทยภูเขา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรชาวไทยภูเขาเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

การวัดความรู้ความเข้าใจใช้แบบทดสอบ แบบถูกผิดคะแนนเต็ม 14 คะแนน

ทำถูกในช่วงคะแนน 1-4 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ต่ำ

ทำถูกในช่วงคะแนน 5-8 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ปานกลาง

ทำถูกในช่วงคะแนน 9-14 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้สูง

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรชาวไทยภูเขา ในการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ วัดโดยใช้แบบสอบถามที่เป็นคำถามเปิดแล้วสรุปเพื่ออธิบายแบบบรรยาย

การทดสอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบสอบถามในการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยยึดตามหลักวิชาการและการตรวจเอกสารเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาให้ถูกต้องเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

2. การนำแบบสอบถามไปทดสอบจริงกับเกษตรกรชาวไทยภูเขาที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน แต่ไม่อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 ราย (บ้านปางตอง บ้านแม่อุคอ อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์เหมาะสมก่อนนำไปใช้จริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารตำราวิชาการต่างๆจากสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 กรมประชาสัมพันธ์ สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดแม่ฮ่องสอน สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยการใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ประชากรตัวอย่างชาวไทยภูเขา 3 เผ่า ได้แก่ ม้ง ลัวะ และกะเหรี่ยงในพื้นที่ ตำบลแม่เหาะ ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่เรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ส่งเสริมปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแปรผลของการวิจัย ข้อมูลที่รวบรวมได้นำไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อทำการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science or SPSS) ซึ่งจะประกอบด้วยสถิติดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกร อธิบายโดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวอิสระและตัวแปรตาม ของเกษตรกรชาวไทยภูเขาที่ปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยใช้สถิติค่าทดสอบไค-สแควร์ (Chi – square) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University